

Knjiga Slovenska

XX. veku

*

Viteslav i Josip Radonievič.

Andrej Žvegel se je rodil v Gorjah dne 16. nov. 1828, učil se v Ljubljani in Pragi, u. doktor zdravilstva na Dunaju 17. febr. 1874. Brat mu Josip pa je bil rojen 29. febr. 1836, učil se v Ljubljani in na Dunaju, ter je zdaj deželni in državni kranjski poslanec, prevzvišeni grajščak v Grimšičah, baron Josef Schwegel. Oba brata sta bila vrla slovenska pisatelja.

Prvi se je na slovstvenem polju prikazal leta 1850 v „Novicah“, kjer je Viteslav Ž. (Žvegel) povedal „Misel o musealnem društvu“, češ, kakor se odmeva glas o združenju Slovencev, naj bi se tudi v beli Ljubljani zedinila razna društva k občenemu, duševnemu življenju. „Kmetijsko društvo za se, slovensko društvo samotno, dogodivšino društvo ravno tako, prirodospitno društvo u tihem in samotno — vse le za se, in nazadnje le malo koristi (str. 198).“ — L. 1851 v dopisu iz Prage govori Viteslav Radonievič o češkem slovstvu preteklega leta ter pravi naposled: „Tudi česka matica je sklenila konverlačni slovar izdati. Obseči ima vse vede, umetnosti itd. Izšel bo v 8 zvezkih po 50 pol. Na prosbo gospoda sourednika, da bi nekatere slovenskih pisateljev imenoval, kateri imajo obširne znanosti o narodnih, prirodnih, umetnih, starožitnih, državljanskih, historičnih pomerih svoje domovine, sim po svoji omejeni vednosti nekoliko tacih imenoval. Vsaki, kdor hoče, se zamore oglasiti itd. (str. 33).“ — Str. 48—9 skazuje pod naslovom: „Da je v naših šolah rečniga poduka treba“, zakaj stariši po kmetih ne dajo svojih otrok v šole... „Mladina se ne uči v šolah tako, kakor bi se imela, da bi pravo veselje imela do šole, in da bi to, česar se je učila, tudi šolo zapustivši, v dobrem spominu in za rabo v vsakdanjem življenju ohranila. Vsiga tega je sedanjí poduk kriv, ki

le pamet nježne mladine obtežuje, njih občutke pa praznovati pusti, ali z drugimi besedami: formalnost se obdeluje, rečnost pa v nemar puša... Čas je tedaj, da se v ljudskih šolah formalnosti slovó dá, in vpelje rečni poduk (Anschauungsunterricht).“ — Str. 111 pripoveduje Viteslav Radonievič „O d podzemeljskih jam na Gorenském“, kako naj se v narodskem listu popisujejo, da bode narodu na mnogotero korist... „Ali tudi za krasočutje dajo svetle jame uzore. Staviteljstvo, katero ima svoje uzore na drevsah, postavim, lipe slovenske, jele nemške, palme gerske itd., dobi tukaj uzor kamenitni, hrustaloviti na slopih, slopodah (Säulenreihe) in njih podstatah (Piedestal) in glavenih (Capital), kladih (Gebälke), tramenih (Friess) krasnih itd.“ — Domača umetnija. „Naj potrebniši opravilo naše umetnije je, da se dela učenih domačih ljudi razsvetlujejo in pravično razsodujejo. Napačno je, ako se vse domače samomogočno zaničuje ali nevedoma za čudež proglasuje. Ob kratkim čem danes opomniti gosp. Puharjevih svetlotiskov, ki so šli tudi v veličansko razstavo v London. Čim se naznačuje njegov pokrok u Daguer-skim svetlotisku? Glavna prednost je, da Puharjeve podobe stojé v prirodni legi, kar se pri dosedanjih drugih ni doseglo. Kje je tega uzrok? Uzrok je jedini, da je podobilo prozračno, da se radi tega podoba nasprotné lege s promenenjem stekla na drugo stran v prirodno lego promeni (str. 115).“ Viteslav Radonievič.

Drugi — Josip Žvegel — jel je vrlo pisati slovénski na višji gimnaziji, na pr. v petem razredu l. 1851 v Alojznici v domačem jeziku, v katerem je tekmoval s Jos. Stritarjem. Pisal je v vezani in nevezani besedi J. Ž — I ali J. Žvegelj na pr.: Igor Svatoslavič ali vojna Igorova; Elegija (Nesloge ljute strasti — na kvar in pogubo rodu

in vlasti); Kam (kjer sloga)? K slovesu (Večernica utonila tje za sinje gorice v upu boljše porodnice). Ponočne misli (Svitaj omlajena devica). Gazelica (Serce moje čiste ljubezni vedno bije za te, mati Slava). Pomladanski večer (Slave sini — Domovini — Vitevence na glavo! — Njo ljubiti, — Nji služiti — Vaše le naj geslo bo)! Gazelica (Doma, bratov, matere pozabiti — zapoved silovita). Sonet (Vremena sila nepostene sreče pogubi mi mladosti cvetke zale). Cvetlica — lepota (Gnj. Ivanu). Pripovedka od serčne devojke (Elma i Rozvin). Vijolka, slavček in pesnik. Z Bogom (Daničica, kdaj da kraj me spet objame, kjer ljubezen mi živi? Iz temnote smertne jame neba klic me prebudi) itd.?

V „Slovenski Bčeli“ leta 1851, dne 1. junija je ponatisnjena pesmica „Pomladanski večer“ iz „Daničice“, tednika slovenske mladine v Alojzijevišču, in str. 166 pa iz „Slavije“, katero so spisovali latinski dijaki gimnazije Ljubljanske, „Sonet“ (Ljubiti znal sim dneva porodnico), spisal J. Radonievč. V drugem zvezku 15. avgusta, str. 53 „Gazelica (Dokler staro še na nebu solnce sije), iz „Daničice“; iz „Slavije“ pa str. 135 pesmica „Bučelni pik“. — Leta 1852, str. 6: „Hvaležno serce“ (Menzikov i Peter Véliki). Ž. — Vožnja po ledu od sv. Petrograda do Korune (str. 35)“. — „Poletna noč v sv. Petrogradu (str. 59)“. — Boj z risom“ (str. 117)“. — „Lov tunov (str. 228)“. Ž.

„Zora jugoslavenska“, na svetlo dal R. Razlag leta 1853 u Zagrebu, ima pesmice, od kojih so neke prave cvetlice pesniškega polja (cf. Macun Zg. Štaj. str. 168): „Na grobu Prešerna“ (Dva soneta str. 65—66). „O slovesu“ (str. 64—65). 1. „Na bojišču“. 2. „Tožbe ljube“. 3. „Dve rožici“. Jos. Radonievč. — Drugemu sonetu sklep se glasi:

„Krepko boril se véni sin je Slave;
Častite ga, na grob mu véne denite,
Ki mojstru pévcev krasil nije glave.

Tu k grobu njega bratje pristopíte,
I hribje čújejo naj i dobrave,
Na grobu tom vzajemnost prišezíte!“

„Slovensko Berilo“ za III. gimn. razred leta 1854: „Zimsko spanje prirode“. Iz češkega časopisa „Živa“. Poslovenil Žvegel (str. 129—135). Primeri tudi „Šolski Prijatelj“ leta 1855. IV.

„Novice“ leta 1853 str. 112 kažejo pomenljivo pesem „Življenje“ (Dete milo sladko spava, — Kaj mladenca nek' teži? — Mož nevtrudno zmir se vkvarja, — Zvezda zadnja na večeru obledí —). Str. 404 „Gorska cvetlica“, Jos. Žvegel. — Leta 1855 „Rožica“, Josip Radonievč.

„Glasnik Slovenski“ leta 1858, zv. II. št. 6, ima mično pesmico „Mati in sin“, zložil J. Radonievč, in str. 128—132 spisek „V Bledu“, kjer opisuje svojo domačijo, raj dežele kranjske, in mej drugimi rečmi pravi: „Pod skalo grada leži vas Grad, dalje gori Rečica, bolj na desni Podhom in Zasip, in proti goram v bregu Polšica, Višelnica, spodnje in zgornje Gorje. Tu prebiva preprosti, krepki narod slovenski, jedro gorenjskega plemena, možje čverste in terde postave, ženske lepe in zale. V sercu tega ljudstva še živi prava, neoskrunjena ljubezen do njih vere in domovine; ni jih še okužila olikanost premedenih nižav in mest, do njih še ne sežejo modrost in zvijače današnje omikanosti, ki jo toliko hvalijo, in ki v prosti zemlji le prerada dobre, zdrave kali pomori in hlupost in hinavšino v mlade serca vsadi. Da bi naš narod si ovaroval in ohranil svoj zdravi um in svojo pamet, da bi ga napačna izurjenost našega modrega veka saj prekmalo ne premotila in ne pogubila! — To sem večkrat mislil in goreče želel, kedar sem gori na visoki gori grada stal in sem ogledoval lepe, srečne kraje svoje domovine (str. 130)“ itd. — Leta 1859 „Arabci na Španskem“ (str. 176—178), spisal J. Radonievč.

V „Novicah“ leta 1860 je v razdelkih popisal J. Radonievč vožnjo „Iz Tersta v Aleksandrijo (str. 181—204)“. „S tem potopisom je častiti naš rojak, ki ga je imeniten poklic peljal v daljno Afriko, začel popis egiptovske dežele, iz katere je obljubil našim bravcom povedati mnogo zanimivega o zemlji in ljudstvu tamošnjem“, pravi vredništvo.

Dné 11. decembra leta 1859 odpelje malo družbo iz Tersta ter pripelje 17. decembra v Aleksandrijo parobrod „Amerika“. „Kapitan Marko Florio, verl Kotorčan, čistega slovanskega plemena, dobro znan v jadranskem in srednjem morji, vidi krog sebe družbo, ki je vsa po nemški med seboj kramljala, ter se temu grozno čudi; on govori svoj materni jezik, laški, francoski, angleški, rusovski in turški, za nemškega pa mu ni mar, — kapitanu velikega parobroda ravno tiste družbe, ktera, kakor se tolikrat sliši, bi imela nesti germansko civilizacijo proti jutru. Ne bodi mu škoda, piše ondi (str. 181) J. Žvegel, verlemu Markotu! Bolj ljubeznivega in prijaznega kapitana ni dalječ in blizo; to poterdujejo vsi, Angleži in Nemci, Talijani in drugi, kateri se z njim vozijo. — Kdor se prvičkrat in za delj časa v ptuje dežele na pot podá, tega zanima na poti vse; pozdravlja pri odhodu svoje domače hribe in goré, domače mesta in vasi. Ljubezen do domovine, premlačna včasih, dokler človeka še domače obnebe pokriva, se oživí in uname, ko ga obdajajo ptuji kraji in ptuje dežele, ko njegovo uhó več ne čuje sladke besede domače itd.“

Iz Afrike je dopisoval J. Švegel, c. kr. konzular-elève pri ces. generalkonzulatu v Aleksandriji, leta 1860 vredniku „Zgodnje Danice“, s katerim se je bil soznalil leta 1858 na Bohinjski Beli, kadar je bil ondi s svojimi zamurčki L. Jeran. Tega omenja v prvem pismu iz Kaire 14. marca, govori o žalostni osodi zamurskih otrok, pa o velikih zaslugah za vero in nebesa vnetih misijonarjev, o provikarju Kirchnerju in misijonskih štacijonih, češ, hudó je z vsemi takimi pripravami, ker niso prevoljne domače egiptovske vradnije, pa tudi od evropejske stranke se marsiktera reč sproži, ki ni ravno v prid in korist našemu misijonu (str. 61). V drugem listu iz Aleksandrije, 15. maja, pripoveduje o srečnih in nesrečnih zgodbah misijonskih, huduje se nad silovitimi evropejskimi kupci med zamurci, ter o Aleksandriji posebej piše: „Tukaj je že vse bolj evropejsko, po francoski in laški šegi. V

Aleksandriji je tudi več cerkvá, med kterimi je katoliška v resnici, kakor gotovo sami veste, še precej lepa. Tukaj se pač sliši vsaki dan zvonjenje; tukaj se nedelje in prazniki že spoznajo; pa večji del Evropejcev moli tukaj svojiga lastniga bogá, angleške ginee, avstrijske tolarje, sploh zlató in srebró, in se za vse drugo nič kaj ne méni. Predvčerašnjim so tukajšnji Lahi praznovali svoj konstitucijski praznik v naši cerkvi, in recite mi, ali se s tem časti Božji hram, če v njem kričé: „Evviva Vittorio Emmanuele! Viva l' Unione! Viva l' Italia!“ — Ne boste me grajali, če sim pri takim hrumu rajši cerkev zapustil. — Med častito duhovščino naše preljuje kranjske domovine štejem marsikteriga prijatla in tovarša, dobrotnika in pomočnika itd.“ (str. 101). — V tretjem listu od dné 8. julija naznanja nekoliko o misijonarjih pa o kupcih s slonovo kostjo, ki so največ Francozje, Angleži in Lahi. „Ti kupci so s svojo divjo in tolovajsko vojsko zoper zamurce vse ondotne plemena strašno razkačili, in težko bo zopet popraviti vso škodo, ki te nesramne kardela temu napredku evropejske in kristjanske olike napravljajo (str. 139).“ — In v četrtem z dné 4. septembra piše, da se novice od Bele reke slabo, slabo glasé za naš katoliški misijon. Evropejski kupci ropajo, moré, tolovajijo. . . . Vse si prizadevajo tukajšnja vlada in konsulati tistih vlad, katerih podložni se s to nečloveško kupčijo pečajo, da bi se enkrat vendar že konec napravil temu silovitemu tolovajstvu itd. (str. 173).

Pričujoči opis se je priobčil tudi v „Slovincu“ št. 139. 140 l. 1890, ker se v najvejši dóbi gosp. baron, vrli nekdanji slovenski pisatelj Josip Radonjevič, nagiba zopet k resnemu delovanju na korist domovini in narodu slovenskemu. Od poslednjih njegovih dopisov v „Danici“ pa do opisa njegovega v „Slovincu“ leta 1890, št. 58, pod naslovom: „Baron Žvegelj“, oj, koliki prepad! Preživo smo čutili takrat Slovenci resnico starega pregovora: „Honores mutant mores!“ Res je, da v okrogu tesnem se razum oži, z namenom večim tudi človek raste (Schiller

— Cegnar); pa je tudi res, da le duh nizki se pogrezne v lastne male skrbi, koristi i dobičke (Wallenstein), in da vsa svetloba nič ne hasne, če nam vere luč pogasne (Slomšek). Upajmo torej, da Dragotina Dežmana verni učenec vsaj ne bode posnemal učitelja svojega v tisti nesrečni trdovratnosti do konca, marveč da se bode njegovega domoljubnega slovenskega delovanja še kdaj radovala v mladosti po njem iskreno opévana mati Slava, ali vsaj mila njena hčerka — Slovenija!

Ivan Tušek r. 13. avg. 1835 v Selcih na Gorenjskem, gimnazijo dovršil l. 1855 v Ljubljani po godni preskušnji, v kateri so mu bili vrstniki součenci na pr. prof. Karl Chorinsky, profesorji Fr. Erjavec, Jos. Stritar, Val. Kermavner, Ant. Skubic; dr. Jan. Mader, dr. Val. Zarnik, Val. Mandelc, Simon Jenko itd. Na Dunaju je opravil preskušnjo iz fizike in prirodopisja za višje realke l. 1859, bil pomočni učitelj na realki v Schottenfeldu do 1861, kadar je postal profesor na višji realki v Zagrebu. Od tod je prišel l. 1871 na gimnazijo v Ljubljano za profesorja matematike in naravoslovja, kjer je obolel l. 1876 ter u. 10. febr. 1877.

Slovénski je pisati jel v Novicah l. 1855 na pr.: „Potopis vodene kapljice“ str. 99—115. Ivan T. . . . — L. 1856 str. 113—170: „Rastlina“. Spisal Janez Tušek na Dunaji. Tiskana tudi posebej. Proti koncu piše: „Premišljevali smo posamne dele rastlinske in pa postave, po katerih se rastlina razvija, raste in svoj cilj in konec dosega. Vidili smo mašino, nje posamne dele, opravila pa tudi vspehe natórnih móci, ki v nji vladajo. Kdo je pa vse tako naredil? Kdo je podelil móč, da med tolikimi nevarnostmi obderži svojo samostalnost, da dvé iz enacih célic sestavljene rastlini tako različne stvari napravljate, da ta nam je prijetna sladčica, una strašan strup, da dvoje enacih sosednih célic ena olje, druga dišavo dela? Tú omedlí naše pero in naše misli ohromé, — pokazati le zamoremo na Njega, ki nad svetovi prebiva v veličanstvu . . . Njegova mogočna roka zapoveduje móčém, da svetove po neizmernem prostoru valijo in v živalih in rastlinah se v

skrivnostno življenje snujejo. V neskončno velikem in v neskončno majhnem se vidi Njegova mogočnost in dobrotljivost. Vse stvarjenje je enako vredno našega občudovanja, in lahko bi prašali: Kaj je tú veliko, kaj majhino?“ itd. — Čuden klobuk (str. 78). Trap. Pripovedka (str. 131). — L. 1857: Tiči. Po Scheitlinu (str. 14). Od gospodarstva v natori kaj. I. Človek gospodar natore. II. Od rastlinstva in mercesov (41—54). Morski pes. Po Grubetu. Domače pripovedke 1—4 str. 139. 140. Poljodelstvo in kemija 189—214. Od stanovanj z geslom: Zdravo teló je najboljšé blagó str. 229—237. Zakaj molí pes jezik iz ust, kadar mu je vroče str. 277. Perstojedci. Po Alex. v. Humboldtú str. 290. — L. 1861: Gad in njegov strup str. 26—52. — L. 1866: Čúti nas mamijo. Po Rossmässlerji sestavil J. Tušek str. 359—379. — L. 1871: Matematična terminologija. Sestavil prof. Ivan Tušek str. 381—405. Opazka. Pri sestavljanji so mi bili v pomoč s svojimi dobrimi sveti sledeči gospodje: prof. dr. J. Bleiweis, prof. Pletersnik, ravnatelj Praprotnik, srednjih učilišč nadzornik Šolar, učitelj Tomšič, prof. Vester in prof. Vurner, kterim izrekam prísérno zahvalnost.

Tako tudi v Slovénski Glasnik Janežičev l. 1858 na pr.: Pajki I. str. 17—25. Vinska terta II. str. 10—33. Pripovedke iz Martiniverha: Od treh bratov in od treh hčer. Od bele kače. Ož. Žiljšan. Od tistega, ki se je pri kači ženil itd. — L. 1859: Od divjega moža. Od frajmanove jame. O glodeži. Od povodnega moža. Sin jež. Od Rojenic. — L. 1860: Potovanje krog Triglava str. 7—96. Povodni kos. Poleg Fr. žl. Tshudija. O zraku v živem človeku. Govor prof. C. Ludwiga na Dunaji; poslovenil J. Tušek str. 110—178. — L. 1861: O vodnem paru str. 31—47. — L. 1862: Naša obleka. I. Iz živalstva vzete robe za našo obleko. II. Iz rastlinstva. III. Iz rudništva str. 127—199. Naj bolj potrebne stvari iz botaniške terminologije. A. Popis posamnih glavnih delov cvetecih rastlin. B. Popis nekterih rastlinskih vrst. — „Mislim, da je najbolji in najkrajši pot, da dobimo veljavno in

stalno terminologijo botaniško, ako se ta stvar pretresa po časopisih; zato pa prosim vsacega, kdor bo to od mene sestavljeno terminologijo bral, naj pošlje svoje opazke in popravke „Glasniku“ ali pa neposredno meni. Ivan Tušek, učitelj na viši realki v Zagrebu (str. 160—171)“. — L. 1863: O čarovnih zeliščih (str. 51—171). Najglavniši pripomočki so mi bili: Ungers Streifzüge auf dem Gebiete der Kulturgeschichte III. in Terstenjakovi spisi, raztreseni po Glasniku. Tudi posebej tiskana knjižica. — „Vsa čarovnija z vsemi svojimi škodljivimi in neškodljivimi odrastki visi na veri, da so res v naravi neznane moči, in na prepričanju, da ž njih pomočjo je človeku mogoče na nenavadni način gospodariti naravo. Kar je naloga vednosti in preiskovanje približno doseči zamore, to se kaže v veri na čudeže kot prežgoden in tedaj nerodoviten cvet. Lepa človeku prirojena želja, da bi spoznal vzrok vsake naravne prikazni, spremenila se je v hud strup, ki mu razjeda celo bitje in ki ga je popačil tako, da je pozabil na svoj visoki namen, odpadel od Boga, in jel čarati in duhove zaklinjati (str. 171)“. — L. 1865: O novcih str. 86—128.

Slovénske Večernice I. str. 62—67: Drobne tičice naše dobrotnice. — Slov. Kolledarček II: Ponočno ohlajenje (str. 47—53). — Cvetnik Janežičev kaže nekatere spiske, in Slov. Berilo VIII. 1. 1865: Kaj si pripovedujejo od oža itd.

V Zagrebu je bil voljen že l. 1863 v muzejski odbor za prirodoslovje; pomagal Ljubiču in Šuleku pri njunih delih, vzlasti pri znanstveni terminologiji za srednje šole (gl. Cigale predgovor str. III. IV.), pri kateri so sodelovali i Slovenci p. Bradaška, Trdina, Tušek, Erjavec, Jelovšek itd. Spisal je: Računica za male realke II. dio — „Něšto o mĕrstvu višeplošacah“. Spisao Ivan Tušek. V. Godišnje Izvešće kralj. velike realke u Zagrebu koncem školske godine 1870. Tisk. Lj. Gaj. 8. 25 str. — Razredniku IV. razreda so poklonili dijaci Iv. Tušek u imendanu 24. lipnja 1870 čestitko na pr.: »Vedri Tebi danci bili — Od Boga Ti

sreća cvala, — A od nas Ti vrući hvala — Učitelju nam premili! itd.«

Rastlinstvo. Prirodopis za niže gimnazije in realke. Spisal A. Pokorný. Poslovenil Ivan Tušek. Celovec 1864. 8. 123. Na svetlo dal A. Janežič v IV. šestki „Cvetja iz domačih in tujih logov“.

Štirje letni časi. Po E. A. Rossmässlerji predelal Ivan Tušek, kr. više realke profesor v Zagrebu. Izdala in založila Matica Slovénka v Ljubljani. 1867. 8. VI. 254. S 40 v tekst vtiskanimi podobščinami. Slovenski imenik popisanih rastlin in živali (str. 222—227) Latinski (str. 228—232). Nemški 233—236) Dodatek. Latinsko-slovenski popis rastlinskih rodov (237—254). — Štirje letni časi so namenjeni vsim tistim Slovincem, ki so se z rastlinstvom znanstveno v šolah pečali, in tistim, ki niso imeli priložnosti takega poduka udeleževati se. Za une bode uspešno ponavljanje, za te pa pripomoček seznaniti se z mičnim delom prirodoslovja, z naukom o rastlinstvu in nekoliko tudi z naukom o živalstvu, katero se je v prejšnjih časih po avstrijskih šolah preveč zanemarjalo. Posebno sem pa to cvetlico iz nemškega presadil na slovenski vrt z obzirom na naše selske učitelje in na učence srednjih šol. Selskim učiteljem naj bo tovaršica na sprehodih po polji, travnikih in gozdih, njim v poduk in tudi posredno na korist radovednej mladini. Učencem srednjih šol naj pa služi v prijeten pripomoček pri uku prirodopisa, ki se ga morajo učiti na podlogi ne popolnoma jim znanega nemškega jezika. Zato sem pa tudi dodal kazalo v treh jezikih, v slovenskem, latinskem in nemškem, da vsak lahko najde v vsakem teh jezikov popisano stvar in tudi ime njeno v ostalih dveh jezikih. — Gledé dodatka opomnim to-le: Že od tistih časov, ko sem kakor gimnazist hodil poslušat Fleischmanov nauk o botaniki, zapisoval sem slovenska imena rastlin. Kar sem kje našel v narodu, v kakem slovarji, knjigi ali časopisu, to sem zapisal tako, da do letos le malo rastlinam nisem védel slovenskega imena. Letos mi je pa g. dr. Bleiweis v porabo poslal rokopis latinsko-nemško-

slovenskega imenika rastlin, ki ga je spisal umrli fajmošter Medved . . . Marsikaj dobrega sem našel v njem in s tem dopolnil svoj imenik. Pa pri vseh teh delih sem se prepričal, da je do zdaj precej velik nered v slovenskem nazivju rastlin . . . Zato sem pa sklenil, stvar nekoliko prerešeti in dodati štirim letnim časom latinsko-slovenski popis

rastlinskih rodov (genus). Nikakor ne mislim, da je ta popis kaj posebnega, Bog vé kako popolnega, ampak le toliko, da imamo enkrat podlogo, na kateri je mogoče potlej vsace-mu dalje delati, popravljati, dodajati, piliti tako, da dobimo s časom popolni imenik dobrih in stalnih slovenskih imen rastlinskih itd. (Predgovor str. IV. V.)^a.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

XV. Za uporabo v ljudski šoli pripuščene knjige (nadaljevanje).

In deutscher Sprache.

1. Für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen.

Religionsbücher.*)

Kleiner Katechismus. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Broschiert 6 kr.

Auszug aus dem großen Katechismus (in Fragen und Antworten.) Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 16 kr.

Auszug aus dem großen Katechismus. (Ausgabe in Fragen und Antworten mit beweisenden Stellen). Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 20 kr.

Großer Katechismus. Wien. (Ausgabe in Fragen und Antworten und mit beweisenden Stellen.) K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 30 kr.

Katechismus für den katholischen Schulunterricht. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 24 kr.

Großer Katechismus für die Volksschulen. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 25 kr. — In Fragen und Antworten. 30 kr.

Erster Katechismus der katholischen Religion für Volksschulen. Von A. Skočdopole. Prag. K. k. Schulbücher Verlag. 13 kr.

Zweiter Katechismus der katholischen Religion für die Volksschulen. Von A. Skoč-

dopole. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 26 kr.

Biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Mit 100 Abbildungen und 3 Kärtchen. Von Johann Panholzer. Wien. Neue durchgesehene Ausgabe. K. k. Schulbücher-Verlag. Geb. 44 kr.

Die biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Von Dr. Schuster. Ausgabe mit 114 Abbildungen und 1 Karte. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 44 kr.

Die biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Von Dr. Schuster. Ausgabe mit 52 Abbildungen. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 44 kr.

Die Evangelien, Lectionen und Episteln auf alle Sonn- und Festtage des katholischen Kirchenjahres. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Geb. in Leinwand 38 kr.

Die Ceremonien des öffentlichen kirchlichen Gottesdienstes im katholischen Kirchenjahre. Dargestellt und erklärt von P. Franz Edmund Krönes. Mit 21 Illustrationen. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 35 kr.

Bergmann Josef, Liturgik, zum Gebrauche an Volks- und Bürgerschulen. 2. und 3. (verbesserte) Auflage. Prag. Verlag von F. Kytka. Gebunden 25 kr.

*) Die Verwendung der in diesem Verzeichnisse angeführten Religionsbücher ist unter der Voraussetzung gestattet, dass sie von der bezüglichen confessionellen Oberbehörde für zulässig erklärt worden sind. (§ 7 des Gesetzes vom 25. Mai 1868, R.-G.-Bl. Nr. 48.)